

© W. DE GEEST

Nieuwe fytosanitaire wetgeving: traceerbaarheid, transparantie en verantwoordelijkheid

Europa heeft haar fytosanitaire wetgeving grondig herzien en wil proactief de insleep van ziekten en plagen minimaliseren. Een aantal aspecten hiervan hebben rechtstreeks invloed op de dagelijkse bedrijfsvoeringen. We zetten hierbij alle relevante veranderingen nog eens op een rijtje.

Miet Poppe, consulent AVBS

Uit het verleden zijn verschillende voorbeelden aan te halen van organismen die via de handel Europa zijn binnen geslopen en daarmee veel schade hebben veroorzaakt aan het Europese plantenbestand, denk maar aan de rode palmsnuitkever, de den-nenhoutnematode en *Xylella fastidiosa*. De huidige wetgeving schiet op verschillende vlakken te kort en zou onvoldoende wetenschappelijk onderbouwd zijn. Daardoor is er een late detectie van nieuwe beschadigers en ondervindt men een gebrek van controle bij de bron. Onder andere om deze redenen scherpt Europa haar fyto-sanitair beleid aan en staan we momenteel voor een aantal veranderingen die ook invloed zullen hebben op de dagelijkse bedrijfsvoering. Traceerbaarheid, transparantie en verantwoordelijkheid komen hoog op de agenda.

Wanneer mag je plantenpaspoorten afleveren?

De nieuwe Europese verordening treedt in voege op 14 december 2019. Elke kweker of handelaar die planten bestemd voor opplant (= worteldragende planten) verhandelt aan een professionele klant zal vanaf 14 december deze planten bij verkoop moeten voorzien van een plantenpaspoort. Vooraleer je als bedrijf plantenpaspoorten mag afleveren, moet je een erkenningsnummer hebben. Om dit erkenningsnummer te verkrijgen of te behouden moet je aan een aantal voorwaarden voldoen. Deze voorwaarden zijn terug te brengen in drie delen:

☒ Je moet je teelten registreren

Jaarlijks zullen de planten die op het bedrijf geteeld en/of verhandeld worden, gekend moeten zijn bij het FAVV. Bedoeling is dat het FAVV indien noodzakelijk, gericht kan communiceren of bedrijfsinspecties kan uitvoeren. Voor Vlaanderen zal je dit jaarlijks via de verzamelaanvraag van het departement Landbouw & Visserij moeten invullen. Op een bijkomend verplicht tabblad zal je alle plantensoorten tot op het niveau van het geslacht moeten aanduiden in een lijst. De link met een perceel wordt hierbij niet gevraagd. Het eerste jaar kan dit veel werk betekenen; de jaren

Europa mikt op een beleid dat pro-actief inzet om de insleep van ziekten en plagen te minimaliseren.

nadien volstaat het om de bestaande lijst te actualiseren. Deze regeling geldt ook voor handelsbedrijven. Zij zullen dus uitsluitend voor het aangeven van verhandelde planten een aanvraag via het e-loket moeten indienen.

☒ Je moet fyto-sanitaire kennis kunnen aantonen

Bedrijven die plantenpaspoorten afleveren moeten kunnen aantonen dat ze voldoende actuele kennis hebben over fyto-sanitaire zaken. Het uitgangspunt is dat bedrijven dit kunnen aantonen door deel te nemen aan een combinatie van reeds bestaande initiatieven. Mogelijke initiatieven zijn: fytolicensie, abonnement op Waarnemingen & Waarschuwingen, private teeltbegeleiders, studieavonden en vakbladen van sectororganisaties,

certificering sectorgids (Vega-plan), schoolse opleiding, nieuwsbrief FAVV... Momenteel is het nog niet duidelijk welke combinaties voldoende zijn en hoe de beoordeling praktisch in zijn werk zal gaan. Dit wordt op zowel Europees als nationaal niveau verder uitgewerkt.

☒ Je moet een bedrijfsinspectie van het FAVV ondergaan

Bedrijven die een erkenning aanvragen voor het afleveren van plantenpaspoorten krijgen minimaal één maal per jaar een bedrijfsinspectie van het FAVV. Er zullen criteria gelden om de frequentie te kunnen verhogen en eveneens voorwaarden om de frequentie te verlagen tot minimaal één maal per twee jaar. Verder blijven de bestaande partijcontroles gelden voor ladingen die vertrekken naar

Elke kweker of handelaar die planten bestemd voor opplant verhandelt aan een professionele klant zal vanaf 14 december deze planten bij verkoop moeten voorzien van een plantenpaspoort.

Plantenpaspoort

The diagram shows a 'Plant Passport' form with the following fields and labels:

- Linksboven:** afbeelding van Europese vlag (Top left: image of the European flag)
- Rechtsboven:** woord 'Plant Passport' (Top right: word 'Plant Passport')
- A:** *Tilia* (Field A: botanical name of the plant)
- B:** BE-2.123.456.789 (Field B: two-letter code of the country of origin followed by the VEN number of the trader)
- C:** 2019/... (Field C: traceability code of the plant batch, which can also be a QR code or barcode)
- D:** BE (Field D: two-letter code of the third country of origin)

Additional labels for fields C and D:

- C -** traceerbaarheidscode van de partij planten - kan ook QR-code of streepjescode zijn (Traceability code of the plant batch - can also be a QR code or barcode)
- D -** tweelettercode van lidstaat of derde land van oorsprong (Two-letter code of the member state or third country of origin)

A red 3D cube with the letters F, A, and Q is shown to the right of the form.

derde landen. Via de website van het FAVV zijn de checklisten die overlopen worden tijdens een bedrijfscontrole online te raadplegen. Dat kan nuttig zijn ter voorbereiding op een bedrijfsinspectie.

Nieuwe regels plantenpaspoorten

Het afleveren van plantenpaspoorten is verplicht bij verkoop van alle planten bestemd voor opplant, dus worteldragend plantenmateriaal. Voor de laatste stap naar de eindconsument is geen plantenpaspoort verplicht, tenzij de plant verkocht en verzonden wordt via e-commerce. Het plantenpaspoort moet fysiek aangebracht worden op een handelseenheid, zijnde de kleinste fysieke eenheid van planten. Bij opsplitsing van een partij waartoe één paspoort behoort verder in de keten, moet een nieuw paspoort aangebracht worden. Het plantenpaspoort moet enerzijds de traceerbaarheid van de partij planten waartoe ze behoort garanderen en anderzijds extra informatie over de partij planten weergeven.

Hoe moet het plantenpaspoort eruitzien?

In de Europese wetgeving is de layout beschreven hoe de paspoorten er

voor alle lidstaten moeten uitzien. Kort samengevat bestaat het paspoort uit volgende elementen:

- **Linksboven:** Europese vlag.
- **Rechtsboven:** woord 'Plant Passport' in het Engels en bijkomend eventueel in de landstaal.
- **A:** botanische naam van betrokken plantensoort(en).
- **B:** tweelettercode van betrokken lidstaat (voor België, BE), gevolgd door het nationale registratienummer van de marktdeelnemer. In België moet hiervoor uw VEN-nummer ingevuld worden. Het doel is de identificatie van de marktdeelnemer die het plantenpaspoort afleverde.
- **C:** traceerbaarheidscode van de partij planten. Kan ook een QR-code of streepjescode zijn. De traceerbaarheidscode moet niet verplicht ingevuld worden wanneer planten duidelijk klaar zijn voor verkoop aan eindgebruiker (deze vrijstelling zal niet gelden voor specifieke planten, deze discussie loopt nog). Doel: traceerbaarheid van de partij planten.
- **D:** tweelettercode van lidstaat of derde land van oorsprong. Doel: transparantie.

VEELGESTELDE VRAGEN

Zijn de kosten van de jaarlijkse bedrijfsinspectie ten laste van de aanvrager?

Ja, de kosten zijn ten laste van het bedrijf en worden aangerekend aan het retributietarief (momenteel 26,62 EUR/halfuur). Het is hetzelfde bedrag dat nu ook al wordt toegepast voor de jaarlijkse bedrijfsinspectie van operatoren die over een erkenning plantenpaspoorten beschikken.

In welke gevallen is de traceerbaarheidscode niet vereist?

Wanneer planten zonder verdere voorbereiding klaar zijn voor verkoop aan de eindgebruiker (in eindverpakking), hoeft de traceerbaarheidscode niet ingevuld worden. De letter C moet wel op het plantenpaspoort staan maar daarachter moet geen informatie ingevuld worden. Deze vrijstelling zal niet gelden voor alle plantensoorten. Er is een lijst op komst met planten waarop deze uitzondering niet geldt.

In welke gevallen mag ik het paspoort op een leveranciersdocument laten drukken?

Het plantenpaspoort mag niet meer

gecombineerd worden met het leveranciersdocument zoals op de huidige wijze gebeurt. Enkel als de levering als één handelseenheid gezien kan worden, kan dit onder drie bijkomende voorwaarden. Ten eerste moet het plantenpaspoort op het leveranciersdocument in het voorgeschreven format worden gebruikt. Ten tweede moeten alle producten in één vervoersmiddel op hetzelfde moment vervoerd worden. Is dit niet het geval, dan moeten er net zoveel plantenpaspoorten als vervoersmiddelen worden gebruikt. Ten derde moet het leveranciersdocument vastzitten aan de handelseenheid (niet gescheiden).

Hoe zal het correct gebruik van plantenpaspoorten opgevolgd worden?

Tijdens bedrijfsinspecties (op basis van inspectiefrequenties) en door middel van opvolging van klachten.

Wanneer verandert de oorsprong (bij letter D) van planten?

Stekken, kruidachtige vaste planten en potplanten krijgen fytosanitair de oorsprong België na vier weken. Houtige gewassen en bollen moeten één volledige vegetatiecyclus (groei-

seizoen) in België verblijven.

Mogen er bij D meerdere landen ingevuld worden; voor een partij met planten die uit verschillende landen komen?

Neen, bij D mag slechts één land ingevuld worden.

Wat is het verschil tussen VEN-nummer en FAVV-erkeningsnummer?

Het VEN-nummer (VestigingsEenheid Nummer, terug te vinden op de Kruispuntbank van Ondernemingen) moet op het paspoort vermeld staan ter identificatie van de marktdeelnemer (B). U kan wel pas paspoorten afleveren indien u beschikt over het FAVV-erkeningsnummer.

Mag ik al vroeger dan 14 december 2019 een plantenpaspoort afleveren?

Ja, dit kan als je over een FAVV-erkeningsnummer beschikt, als je op bedrijfsniveau aan alle voorwaarden voldoet voor het afleveren van plantenpaspoorten en als het plantenpaspoort zelf aan alle voorwaarden voldoet. Voor producten die op vandaag al paspoortplichtig zijn moet een gecombineerd model voorzien worden

(dat zowel aan huidige als aan de nieuwe regelgeving voldoet).

Moeten alle andere lidstaten aan dezelfde wetgeving voldoen?

De nieuwe Europese wetgeving is op Europees niveau gepubliceerd als een verordening. Dat betekent dat de regelgeving in alle lidstaten rechtstreeks van toepassing is. Dit is in tegenstelling tot de huidige fytowetgeving, die een richtlijn is en dus in iedere lidstaat in nationale wetgeving werd omgezet.

Wordt er op sectorniveau afgestemd hoe deze regelgeving praktisch best uitgewerkt wordt?

Tijdens de infosessies is de vraag gekomen om een werkgroep op te richten waarin zowel handelaars als producenten samen denken aan praktisch haalbare oplossingen. AVBS neemt binnenkort initiatief om deze werkgroep op te starten. Geïnteresseerden kunnen zich melden via Miet.Poppe@avbs.be. ■